

Utgör ledarhundar en risk för allergiker?

Från Allergikerns synpunkt:

Allergisjukas besvär leder lätt till konflikter i samhället då dessa personer är extra miljö känsliga. Astma och allergisnuva leder till en överretbarhet i luftvägarna, vilket innebär en ökad känslighet för dofter, partiklar, föroreningar från trafiken etc.

Den som har en specifik allergi mot pollen eller pälsdjur är förstas känsliga för de allergen som sprids från dessa växter och djur.

Pälsdjursallergi är vanligt och förekommer i ca 15 % bland befolkningen. Samtidigt är djurhållning vanligt; beroende på ålder hos de som undersöks förekommer pälsdjur i 25% - 50%. Allergen från pälsdjur inklusive häst sprids till miljöer där djur inte finns. Djurägarnas kläder och hår fungerar som transportörer i detta avseende. Detta innebär att i skolor, andra offentliga lokaler, serviceinrättningar (biografer, restauranger), allmänna transportmedel etc är allergennivåerna från pälsdjur mycket höga .

Som exempel kan nämnas att:

1. vi gjorde en undersökning, som gick ut på att mäta allergenmängderna från hund och katt i testmadrasser på varuhus. Madrasserna var utlagda för att kunna provliggas av presumtiva köpare. Efter ca 3-4 veckor var det uppmätta allergeninnehållet lika stort som det som kan uppmätas från madrasser i hem där det finns hund eller katt
2. i en annan undersökning uppmätte vi hästallergen i skolor. Antalet elever som red i klassen, och inte närhet till stall, var den avgörande faktorn om höga halter hästallergen kunde uppmätas eller ej.
3. i ytterligare en undersökning av kattallergiska skolbarn med astma i Stockholm såg vi att dessa barns astma försämrades efter skolstart om de gick i en klass där många av medeleverna hade katt hemma

Genom det stora antalet pälsbärande sällskapsdjur i samhället är ”bakgrundsbruset” av pälsdjursallergen (katt, hund och häst) i vår miljö mycket högt. Helst tiden utsätts vi för dessa allergenhalter, vilket innebär att en stor andel pälsdjursallergiska individer därigenom försämras i sin allergi trots att de undviker pälsdjur. På Sachsska Barnsjukhuset har vi varje år ett antal barn som får sprutbehandling mot pälsdjursallergi för att det ska kunna vara socialt integrerade eller klara skolundervisningen.

Problemet för dessa människor är att de inte kan undvika pälsdjursallergen då detta varken syns eller doftar. När de då ser ett pälsdjur i sin närhet är det inte så konstigt att de reagerar emotionellt även om inte djuret gör att de faktiskt blir sämre.

Allergen från pälsdjur och spridning i omgivningen

Pälsdjursallergen bildas i hundens talgkörtlar, urin och avföring. Det som bilas i talgkörtlarna fastnar i pälsen och avges i luften i kring. Allergent fastnar på partiklar i luften och kan hålla sig svävande länge (som dimma). Dessa partiklar fastnar sedan i djurägarens hår och kläder för att sedan avges. Därför kan man uppmäta pälsdjursallergen i luften där hundar vistas eller där hundägare vistas (utan att djuret själv finns där).

Som tidigare nämnts har studier visat att allergen från pälsdjur kan vara lika höga i allmänna kommunikationsmedel, skolor, andra offentliga lokaler, allergimottagningar och serviceinrättningar som i hem där djur vistas regelbundet. En ryttare som går in i en lokal,

eller åker kommunalt, och som nyligen har ridit och ej bytt om, sprider sannolikt höga allergenmängder som mycket väl kan vara i nivå som från en mindre hund.

För att få en uppfattning om hur mycket pälsdjursallergen icke pälsdjursägare kan förväntas andas in så är 4-5 timmars vistelse i en genomsnittlig skolmiljö likställt med att vara hemma 1 timme hos någon som har katt eller hund. Sedan finns det skolmiljöer som förstås är värre än så.

Från ledarhundsförarens synvinkel

Ledarhundar ökar livskvalitén för den som är gravt synskadad. Dessa hundar är väl dresserade och håller sig lugna och intill sin ledare. Då ledaren stannar lägger sig ledarhunden intill sin ledare och ligger still. Ledarhunden är alltså inget djur som springer och hoppar runt och därmed sprider allergen lättare.

När ledarhunden rör utomhus i samhället är det otänkbart att allergenexponeringen från dessa hundar ger ett så stort tillskott i luften att det kan utgöra en hälsorisk för någon.

När ledarhunden rör sig inomhus eller ligger still i offentliga miljöer, eller i samband med kommunala transporter, kommer en viss mängd allergen att avges. Denna mängd, kommer i de allra flesta situationer att ge ett så pass litet extra tillskott av allergen, jämfört med den allergenmängd som redan finns i den omgivande miljön, att det inte innebär en ytterligare hälsorisk för flertalet med hundallergi.

Då allergen från pälsdjur är vattenlösliga så kommer en nytvättad ledarhund som ligger still i en restaurang, i en biograf eller i en taxi inte att avge så höga halter att de redan på förhand höga halterna stiger ytterligare.

I Sverige finns ca 300 ledarhundar. 1 % av Sveriges befolkning uppger svåra besvär av hund. Denna siffra gäller den vuxna befolkningen och är sannolikt en överskattning. Ett försök till mer noggrann skattning skulle kunna ge en siffra på ca 50 000 – 60 000 svenskar i alla åldrar. Flertalet av dessa kan förväntas reagera på höga allergenhalter från hund i den omgivande miljön. Om dessa skulle reagera på allergentillskottet från en ledarhund jämfört med vad som redan finns där är osäkert. Några dödsfall pga av exponering för hund finns inte beskrivet i Sverige. Astmabesvär skulle kunna uppstå. Dessa besvär kan avhjälpas med astmamedicin.

Sammanfattning och tolkning av problematiken

Det verkar allt mer ha uppkommit en konflikt mellan de som upplever att det är hundallergiska och ledarhundsförare/ledarhundar.

Skälet är att allt fler upplever sig som hundallergiska eller har på felaktiga grunder fått höra av sjukvården att de ska undvika hundar för att de har antikroppar mot hund vid allergitest.

Sannolikheten att den enskilde gravt hundallergiska personen ska träffa på en ledarhund är egentligen minimal statistiskt sett.

Vid en sådan kontakt är det i de allra flesta fall osäkert om den hundallergiske individen kommer att reagera allergiskt. Med stor säkerhet har denna person vid ett flertal tillfällen reagerat på hundallergen i miljöer där hundar inte vistas, pga av den allmänt förekommande hundhållningen i samhället, men utan att ha förstått sambanden.

En på platsen lösning tror jag inte på, pga av psykologiska mekanismer hos den som är hundallergisk, samt de fördelar som denna har som seende genom att snabbt kunna orientera sig i omgivningen och därigenom fatta snabba beslut.

Information med hjälp av Astma- och Allergiförbundet gentemot branschorganisationer kan säkert förbättra klimatet för ledarhundsförare, men kommer inte helt att lösa problemet.

Stockholm 071115

Vänligen

Magnus Wickman, professor
Sachsska Barnsjukhuset, Södersjukhuset
SE 118 83 Stockholm

tel: 08-616 10 00

mobil: 070-484 39 00

e-mail: magnus.wickman@ki.se